

Verslag rondetafelgesprek met kennisinstellingen over inter- en transdisciplinair onderzoek

Door: NWO Kennisplatform voor inter- en transdisciplinair onderzoek en De Jonge Akademie 'Collectieve Kennisontwikkeling'

Voor: medewerkers van kennisinstellingen (universiteit en HBO) met ervaring met en/of interesse in inter- en transdisciplinaire projecten

Datum: 2 februari 2023

Op 2 februari jl. hebben het NWO Kennisplatform voor inter- en transdisciplinair onderzoek en De Jonge Akademie gezamenlijk een rondetafelbijeenkomst georganiseerd in Utrecht met als doel in kaart te brengen wat de mogelijkheden en belemmeringen met betrekking tot het initiëren, ontwerpen en uitvoeren van inter- en transdisciplinair onderzoek zijn en welke kennisinstellingen hierover invulling verdienen.

De aanleiding om deze bijeenkomst te organiseren is dat inter- en transdisciplinair onderzoek steeds vaker voorkomt en actief gestimuleerd wordt door kennisinstellingen en subsidieverstrekters. Deze vorm van onderzoek gaat echter niet vanzelf. Om de faciliterende maatregelen en verwachtingen, bijvoorbeeld van subsidieverstrekters zoals NWO, goed aan te laten sluiten op de dagelijkse werkwijze van onderzoekers, stond tijdens deze bijeenkomst het uitwisselen van ervaringen en ideeën op de agenda.

Circa 35 onderzoekers en subsidieadviseurs vanuit verschillende wetenschappelijke domeinen en van verschillende universiteiten voerden levendige gesprekken gedurende drie gespreksrondes. Dit verslag biedt een beknopte terugkoppeling van enkele inzichten. Uit de gesprekken kwamen verschillende spanningsvelden of paradoxen naar voren, die hieronder kort beschreven worden. In het najaar van 2023 volgt een uitgewerkte analyse bij het verschijnen van het De Jonge Akademie rapport 'Collectieve Kennisontwikkeling: verkennend onderzoek naar transdisciplinariteit in de wetenschap'.

Tijd is een eerste spanningsveld dat uit de gesprekken naar voren kwam. Onderzoekers gaven aan dat deadlines van onderzoekscalls helpen om samenwerkingspartners te vinden en een onderzoeksplan te ontwerpen. Tegelijkertijd ervaren onderzoekers ook dat deadlines soms te weinig tijd bieden voor het tijdrovende proces van het ontwikkelen van probleemdefinities en opzetten van onderzoek gezamenlijk met andere disciplines en/of maatschappelijke partners. Meerdere keren werd de suggestie gedaan om deadlines eerder aan te kondigen en daarmee een langere doorlooptijd te bieden voor het ontwikkelen van een aanvraag.

Onderzoekers gaven ook aan dat **vertrouwen** binnen inter-/transdisciplinaire consortia van groot belang is. Binnen een disciplinaire onderzoeksgroep is er soms al jaren vertrouwen opgebouwd op de werkvloer. Een nieuw en bovendien inter-/transdisciplinair consortium heeft tijd nodig om hetzelfde niveau van vertrouwen te bereiken. Het niet kennen van elkaars expertise kan zorgen voor scepsis over alles wat de ander inbrengt, of soms juist leiden tot te veel vertrouwen, wat bijvoorbeeld tot uiting komt in het klakkeloos aannemen van andermans suggesties omdat je ze niet kritisch kan bevragen.

Ook de rol van subsidieverstrekters bij inter- en transdisciplinair onderzoek werd besproken. Onderzoekers gaven aan **meer ruimte en flexibiliteit** te willen; meer ruimte bijvoorbeeld om inter- en

transdisciplinair onderzoek te kunnen doen zonder gebonden te zijn aan co-financieringseisen en thematische missies. **Meer flexibiliteit** is ook gewenst in het bijstellen van onderzoeksvragen en *deliverables* gedurende het onderzoek. In de woorden van een van de aanwezigen: “niet alles dichttimmeren, durf vertrouwen te geven en de mogelijkheid om *graceful* te falen”. Daarnaast kwam de wens op tafel om budgetten flexibeler in te kunnen zetten, bijvoorbeeld voor het aannemen van mediators of integratie-experts. Tegelijkertijd gaven onderzoekers aan dat subsidieverstrekkers op sommige vlakken **een sterkere rol** kunnen spelen bij inter- en transdisciplinair onderzoek, bijvoorbeeld in het aanbieden van trainingen in samenwerken en kennisintegratie. Ook werd geopperd om meer gezamenlijke reflectiemomenten in te lassen, waarbij meerdere projecten samenkomen, om van elkaar te leren hoe inter-/transdisciplinair samen te werken.

Een ander spanningsveld dat besproken werd was **output**. De output van inter- en transdisciplinair onderzoek wordt nu vaak beoordeeld vanuit een academisch perspectief (bijvoorbeeld de publicatie van een wetenschappelijk artikel), terwijl sommige inter- en transdisciplinaire onderzoeksprojecten tevens baat hebben bij alternatieve vormen van output, zoals beleidsnotities, richtlijnen en protocollen. Deze alternatieve vormen van output passen nu niet altijd in het tijdsbestek van een onderzoeksproject en/of bij de eisen die gesteld worden een PhD- of postdoc-traject.

Tot slot gaven onderzoekers herhaaldelijk aan dat er in vakgroepen en op universiteiten **meer ‘Erkenning en Waardering’** moet komen voor het opzetten en uitvoeren van inter- en transdisciplinair onderzoek, óók als een aanvraag niet succesvol is. Het leggen en onderhouden van contacten met andere disciplines en maatschappelijke partners vergt (nieuwe) vaardigheden en tijd. Daarnaast spreek je niet zomaar elkaars ‘taal’. Je moet er tijd en energie in steken om elkaar te leren begrijpen, en de “vraag achter de vraag te snappen”, zoals een van de onderzoekers aangaf. Onderzoekers gaven aan deze zaken nu vooral in hun vrije tijd te doen. Meer ondersteuning vanuit de universiteit hierbij zou helpen, bijvoorbeeld door fysieke mogelijkheden om elkaar te ontmoeten te creëren, onderwijs op te zetten over inter- en transdisciplinair onderzoek en leiderschapstrainingen aan te bieden voor projectleiders.

De aanwezigen bespraken ook welke onderzoeksvragen het NWO Kennisplatform met voorrang moet oppakken en de vorm waarin we kennis het beste met onderzoekers kunnen delen. Het Young NeurolabNL en de Young Academy Leiden presenteerden hoe zij zich inzetten voor interdisciplinaire samenwerking, en het Center for Unusual Collaborations liet zien hoe het vrije ruimte creëert voor onverwachte ideeën en onzekere uitkomsten.